

جمهوری اسلامی ایران

وزارت نیرو

دستورالعمل اقدامات پیشگیرانه جهت کاهش اثرات خشکسالی

(جزء ۲ بند پ ماده ۱۴ قانون مدیریت بحران)

فهرست مطالب

۳	مقدمه (۱)
۳	اسناد بالادستی (۲)
۴	هدف (۳)
۴	دامنه کاربرد (۴)
۴	مسئولیت راهبری و نظارت (۵)
۴	شرح وظایف تکمیلی (۱-۵)
۵	اعضای کارگروه (۲-۵)
۵	مسئولیت‌ها (۶)
۱۰	بازنگری و کنترل دستورالعمل (۷)
۱۱	پیوست ۱ : رویکرد کلی تدوین دستورالعمل (۸)

(۱) مقدمه

خشکسالی پدیده‌ای است که جوامع گسترده‌ای را همواره درگیر نموده و همه کشورها با آن در انواع مختلف روبرو هستند. تعیین زمان شروع، شدت، مدت و پایان این پدیده، امری بسیار مشکل است. خسارات ناشی از خشکسالی شامل اثرات مستقیم اقتصادی (همانند کاهش تولید محصولات کشاورزی و دامی)، زیست‌محیطی (نظیر کاهش کیفیت منابع آبی)، اجتماعی (همانند مرگ و میر و مهاجرت) و نیز تأثیرات جانبی آن، گوشه‌هایی از نتایج مخرب خشکسالی بر یک جامعه است. هرچند عوامل هواشناسی بروز خشکسالی در کنترل بشر نیستند، اما ابزار مدیریت و سازگاری با این رخداد از ابتکارات متخصصان و تصمیم‌گیران اصلی مدیریت ریسک و بحران در یک کشور است.

ایران نیز با شرایط اقلیمی و آب و هوایی که دارد در سال‌های متمادی عموماً با این بلیه طبیعی در زمینه‌های مختلف درگیر بوده و تاکنون در راستای کاهش اثرات خشکسالی، تلاش‌های مختلفی در کشور توسط نهادهای ذی‌ربط صورت پذیرفته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد انسجام‌بخشی به فعالیت‌های در دست اقدام از سوی نهادها و ذینفعان در مدیریت خشکسالی و تقویت و هدفمند کردن آن‌ها از طریق ایجاد یک ساز و کار مدیریتی کاملاً ضروری می‌باشد.

موضوع مدیریت خشکسالی، مبحثی ملی و فراسازمانی است که مسؤولیت آن متوجه بخش‌های مختلف می‌باشد. موضوع پیشگیری که در جزء (۲) از بند (پ) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور (مصوب ۱۳۹۸) به آن اشاره شده بخشی از مدیریت خشکسالی است. پیشگیری از اثرات خشکسالی شامل مجموعه برنامه‌ها و اقداماتی است که عمدتاً نقش تقویت آمادگی در برابر خشکسالی‌های احتمالی، کاهش اثرات آنها و پیشگیری از ایجاد شرایط بحرانی را ایفا می‌کند.

اقدامات مدیریت بحران را می‌توان در چهار مرحله‌ی پیشگیری، آمادگی، پاسخ و بازسازی (بازتوانی) تقسیم نمود که نهادهای مذکور، بسته به وظایف تعریف شده ممکن است در یک یا چند مرحله از این مراحل مسؤولیت داشته باشند. ماده (۳) قانون مدیریت بحران کشور (مصوب ۱۳۹۸) این مراحل را تعریف نموده است.

همچنین، اقدامات پیشگیرانه جهت مدیریت و کاهش اثرات خشکسالی با یکی از رویکردهای "کاهش خطر خشکسالی"، "کاهش آسیب‌پذیری در مقابل خشکسالی" و "انتقال خطر خشکسالی" انجام می‌گیرد.

(۲) اسناد بالادستی

موارد قانونی و حقوقی در مهم‌ترین اسناد بالادستی شامل موارد ذیل بررسی می‌گردد:

- ۱- سند چشم‌انداز ۲۰ ساله آب کشور
- ۲- سیاست‌های کلی پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه
- ۳- قوانین برنامه پنج‌ساله توسعه کشور
- ۴- قوانین و مصوبات مجلس با موضوع خشکسالی
- ۵- مصوبات هیئت‌وزیران با موضوع خشکسالی

۳) هدف

هدف از تهیه این دستورالعمل عبارت است از:

«تعریف، تفکیک و ارائه‌ی نحوه‌ی انجام مسؤلیت‌ها و شفاف‌سازی روابط میان متولیان و ذی‌مدخلان موضوع اقدامات پیشگیرانه جهت مدیریت و کاهش اثرات خشکسالی».

در این دستورالعمل، ساختار مدیریتی موضوع در سطح ملی و استانی و تکالیف دستگاه‌های مختلف در این خصوص به تفکیک مشخص شده است.

۴) دامنه کاربرد

این دستورالعمل در راستای جزء (۲) از بند (پ) ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران کشور (مصوب ۱۳۹۸) تهیه شده است که تدوین اقدامات پیشگیرانه لازم جهت مدیریت و کاهش اثرات خشکسالی را به عنوان یکی از وظایف وزارت نیرو و با همکاری وزارت جهاد کشاورزی و سازمان هواشناسی کشور و سایر نهادهای ذیربط بر شمرده است. لذا دامنه کاربرد این دستورالعمل شامل تمامی دستگاه‌های مرتبط با خشکسالی است که در ماده (۲) قانون مذکور معرفی شده‌اند.

۵) مسؤلیت راهبری و نظارت

مسؤلیت راهبری و نظارت بر اقدامات پیشگیرانه دستگاه‌های مسؤؤل در کاهش اثرات خشکسالی و جلوگیری از فعالیت‌های موازی بین آنها به کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی و کارگروه‌های متناظر استانی آن، موضوع تصویب‌نامه شماره ۱۵۸۹۶۹/ت ۵۵۰۹۲ هـ. مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲ هیئت وزیران واگذار می‌گردد. این کارگروه علاوه بر وظایف مندرج در تصویب‌نامه یاد شده برای سیاستگذاری و برنامه‌ریزی اجرایی تکمیلی در خصوص کاهش اثرات خشکسالی اقدام می‌نماید. در این راستا کارگروه ملی سازگاری با کم‌آبی و نیز کارگروه‌های استانی ضمن حفظ ساختار و وظایف تعریف شده با اعمال موارد ذیل فعالیت‌های تکمیلی مرتبط با اقدامات پیشگیرانه جهت کاهش اثرات خشکسالی را اقدام می‌نماید.

۵-۱) شرح وظایف تکمیلی**الف) کارگروه ملی**

- ۱- هماهنگی بین دستگاه‌های مسؤؤل در ارائه و اجرای اقدامات پیشگیرانه کاهش اثرات خشکسالی به منظور جلوگیری از تداخل مسؤولیت‌ها و اقدامات
- ۲- هماهنگی بین استان‌های واقع در حوضه‌های آبریز به منظور پیاده‌سازی طرح‌ها و اهداف مدیریت جامع خشکسالی حوضه آبریز
- ۳- نظارت و ارزیابی فنی اجرای برنامه‌های اقدامات پیشگیری و کاهش اثرات خشکسالی هر کدام از دستگاه‌های ذیربط و ارائه گزارش سالانه به ستاد ملی پیشگیری، هماهنگی و فرماندهی عملیات پاسخ به بحران و شورای عالی مدیریت بحران کشور

- ۴- تصویب مطالعات طرح های کاهش اثرات خشکسالی بر مبنای حوضه های آبریز درجه دو (۳۰ گانه) کشور و پی گیری اجرای نتایج آن با توجه به اولویت بندی مناطق
- ۵- بررسی و پیشنهاد اعتبارات مکمل خشکسالی دستگاه های اجرایی در مرحله پیشگیری و آمادگی و اعلام آن به سازمان مدیریت بحران جهت سیر مراحل قانونی
- ۶- بررسی نقاط قوت و ضعف در مدیریت و کاهش اثرات خشکسالی و ارائه پیشنهادهای اصلاح قوانین و مقررات مربوطه
- ۷- بررسی و اولویت بندی نیازمندی های مطالعاتی بر اساس RFP پیشنهادی دستگاهها

ب) کارگروه استانی

- ۱- ایجاد هماهنگی بین دستگاه های ذی ربط به منظور جلوگیری از تداخل مسؤولیت ها و اقدامات
- ۲- انجام هماهنگی های لازم با استان های همجوار برای اجرای طرح ها و اقدامات مدیریت جامع خشکسالی حوضه های مشترک
- ۳- بررسی اولویت ها جهت تدوین مطلوب برنامه های اجرایی از سوی دستگاه های عضو و ارائه آن به کارگروه ملی
- ۴- تصویب مطالعات مدیریت جامع خشکسالی در سطح استان و پی گیری اجرای نتایج آن با توجه به اولویت بندی مناطق
- ۵- بررسی نقاط قوت و ضعف بخش های مختلف استان در مدیریت خشکسالی و ارائه پیشنهادهای لازم به کارگروه ملی و اداره کل مدیریت بحران استان
- ۶- انجام فعالیت های آگاهی سازی در ارتباط با مدیریت خشکسالی برای عموم مردم و دستگاه های اجرایی
- ۷- بررسی روش های افزایش حداکثری تاب آوری و مشارکت مردم و سازمان های مردم نهاد در پیشگیری و کاهش اثرات خشکسالی

۵-۲) اعضای کارگروه

اعضای کارگروه های ملی و استانی سازگاری با کمیابی همان اعضاء تعریف شده در تصویب نامه شماره ۱۵۸۹۶۹/ت/۵۵۰۹۲ هـ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۱۲ و تصویب نامه اصلاحی شماره ۳۳۹۰۹/ت/۵۵۰۹۲ هـ مورخ ۱۳۹۷/۳/۲۲ هیئت وزیران بوده و حسب مورد از سایر نهادها جهت شرکت در جلسه دعوت می گردد.

۶) مسؤولیت ها

اهم وظایف هر کدام از دستگاه های اجرایی و نهادهای عمومی در موضوع کاهش اثرات خشکسالی در مراحل پیشگیری و آمادگی بر اساس قوانین، آیین نامه ها و اساسنامه های تشکیل آنها در جدول زیر برشمرده شده است. این مسؤولیت ها با توجه به وظایف ذاتی دستگاه ها و نهادها مد نظر می باشد. برخی از مسؤولیت ها و اقدامات دستگاه های ذی صلاح باید با هماهنگی و ایجاد ارتباط با دستگاه ها و نهادهای دیگر انجام شود تا نتایج مطلوب و مورد انتظار را برآورده نماید.

بر اساس این اقدامات، دستگاه های مسؤول باید برنامه اجرایی کاهش اثرات خشکسالی در مراحل پیشگیری و آمادگی را تهیه نمایند و در صورت لزوم جهت ایجاد هماهنگی و پیشنهاد تأمین بودجه های لازم به کارگروه ملی ارائه کنند. کارگروه نیز پس از بررسی لازم، روند اجرای برنامه ها را پی گیری خواهد نمود.

جدول ۱- اقدامات دستگاه‌های مسؤول جهت کاهش اثرات خشکسالی

ردیف	اقدامات	دستگاه مسؤول	دستگاه همکار/پشتیبان
۱	به روزرسانی اطلس اقلیمی و میکروکلیمای ایران	وزارت راه و شهرسازی (سازمان هواشناسی کشور)	وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان فضایی ایران
۲	تدوین شاخص ترکیبی محاسبه خشکسالی به تفکیک مناطق کشور		وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، سازمان فضایی ایران، سازمان حفاظت محیط زیست
۳	تهیه نقشه پهنه‌بندی خطرپذیری خشکسالی و به روزرسانی مداوم آن		وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، سازمان فضایی ایران
۴	طراحی و توسعه بانک داده و اطلاعات خشکسالی		وزارت نیرو، وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان فضایی ایران
۵	توسعه و یکپارچه‌سازی شبکه دیدبانی و پایش		وزارت نیرو، وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان فضایی ایران
۶	مطالعه و آینده پژوهی پیرامون تغییر اقلیم و اثرات خشکسالی در بخش‌های مختلف		وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، سازمان فضایی ایران، سازمان حفاظت محیط زیست
۷	توسعه سامانه‌های نوین آبیاری و افزایش دانش فنی و مهارتی کشاورزان		وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نیرو، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
۸	توسعه ایستگاه‌های داده محیطی (بجز پارامترهای ذیل ^۱ بر اساس مستندات سازمان جهانی هواشناسی)		وزارت راه و شهرسازی
۹	توسعه شبکه‌های فرعی انتقال آب و احداث استخرهای تنظیم و ذخیره آب		وزارت نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست
۱۰	ایجاد سازوکارهای هدایت برنامه جامع کشت در شرایط خشکسالی از طریق: بررسی و اعلام الگوی کشت متناسب با ظرفیتهای اقلیمی، جلوگیری یا محدودسازی کشت محصولات پرمصرف، معرفی کشت‌های جایگزین و ...		وزارت نیرو، وزارت کشور (پشتیبان)، سازمان برنامه و بودجه، سازمان هواشناسی کشور
۱۱	بهینه‌سازی مصرف آب کشاورزی از روشهایی همچون توسعه کشت‌های گلخانه‌ای، اصلاح روشهای زراعت و خاکورزی و اصلاح و بازسازی باغات	وزارت نیرو، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری	
۱۲	ارزیابی اثرات خشکسالی بر کشاورزی، دام، طیور و آبزیان	سازمانهای جهاد کشاورزی (ستاد و)	-
۱۳	تدوین و اجرای برنامه بهره‌برداری از ظرفیت کشاورزی فراسرزمینی و توجه به تجارت آب مجازی	سازمانهای جهاد کشاورزی (استان‌ها)	وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نیرو، وزارت امور خارجه، گمرک و مناطق آزاد
۱۴	یکپارچه‌سازی اراضی خرد و غیراقتصادی کشاورزی و تجهیز و نوسازی اراضی		سازمان فضایی ایران (پشتیبان)
۱۵	اجرای برنامه‌های عملیات کنترل فرسایش خاک و تخریب سرزمین و حفاظت، اصلاح و تقویت حاصلخیزی و مواد آلی خاک		سازمان فضایی ایران (پشتیبان)
۱۶	تحقیق و توسعه گونه‌های مقاوم به خشکی و شوری و تکثیر بذور پربازده و مقاوم		-
۱۷	برنامه ریزی و توسعه اقدامات شورورزی		وزارت نیرو، سازمان فضایی ایران (پشتیبان)
۱۸	استفاده موثر از روشهای کنترل آفات و علف‌های هرز		سازمان حفاظت محیط زیست
۱۹	کارآمدسازی نظام تنظیم بازار محصولات کشاورزی		وزارت صنعت، معدن و تجارت

^۱ پارامترهای هواشناسی ذکر شده در مستندات سازمان جهانی هواشناسی شامل: دمای هوا، رطوبت نسبی هوا، رطوبت خاک، دمای خاک، دمای سطح برگ، فشار هوا، ساعت آفتابی، تابش خورشیدی (شامل تابش فعال فتوسنتزی)، جهت باد (در ارتفاع ۲ متری)، سرعت باد (در ارتفاع ۲ متری)، بارش، تبخیر و پوشش برف می‌باشد.

جدول ۱- اقدامات دستگاه‌های مسؤول جهت کاهش اثرات خشکسالی (ادامه)

ردیف	اقدامات	دستگاه مسؤول	دستگاه همکار/پشتیبان
۲۰	حمایت از توسعه صنایع فرآوری، تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و توسعه سردخانه‌ها، انبارهای مناسب نگهداری محصولات کشاورزی	وزارت جهاد کشاورزی (ستاد و سازمان‌های جهاد کشاورزی استان‌ها)	وزارت صنعت، معدن و تجارت
۲۱	راه اندازی سامانه مدیریت الگوی کشت با مشارکت کشاورزان و دیگر فعالان زنجیره تامین و مصرف نهاده‌ها و محصولات کشاورزی		وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت نیرو، سازمان فضایی ایران (پشتیبان)
۲۲	پایش شوری خاک و مدیریت آن در حد آستانه تحمل شوری		وزارت نیرو، سازمان فضایی ایران (پشتیبان)
۲۳	ایجاد و سازماندهی نظام بهره برداری آب کشاورزی با تاکید بر تحویل حجمی آب به مزارع (توسعه تشکل‌های کارآمد آب بران)		وزارت نیرو
۲۴	مدیریت تغذیه و بهداشت دام و کنترل عارضه‌ها و بیماری‌های نوپدید و بازپدید گیاهی، دام، طیور و آبزیان		سازمان پدافند غیرعامل کشور
۲۵	پیش بینی و برنامه ریزی جهت تامین و واردات محصولات اساسی کشاورزی، علوفه و نهاده‌های دام، طیور و آبزیان برای شرایط خشکسالی		وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت کشور، سازمان برنامه و بودجه
۲۶	اجرای طرح‌های کوچک تامین آب، احیاء و مرمت قنوات، احداث، اصلاح و بهبود آب‌بندان‌ها		وزارت نیرو
۲۷	برنامه‌ریزی تامین و تولید ماشین‌آلات با تکنولوژی به‌روز برای افزایش بهره‌وری تولید و فرآوری محصولات کشاورزی، دامداری و شیلات		وزارت صنعت، معدن و تجارت، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
۲۸	توسعه طرح‌های آبخیزداری و آبخوانداری و تغذیه مصنوعی و سدهای زیرزمینی		وزارت نیرو
۲۹	انجام اقدامات ملی مقابله با بیابان‌زایی و کاهش اثرات خشکسالی در کشور شامل نهال کاری دیم، بوته کاری با استفاده از گونه‌های بومی سازگار به کم‌آبی و روش‌های مصنوعی کنترل فرسایش باد		وزارت جهاد کشاورزی (سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور و ادارات تابعه)
۳۰	تهیه برنامه‌های مدیریت جنگل و مرتع (حفاظت، احیاء و توسعه جنگل‌ها و مراتع)		-
۳۱	تدوین برنامه بهینه‌سازی مصرف آب در بخش شیلات با روشهایی از قبیل اصلاح مزارع سنتی، بازچرخانی آب و زه آب، توسعه صنایع تبدیلی، استفاده از گونه‌های سازگار با کم‌آبی و شوری یا گونه‌های تراکم‌پذیر، توسعه آبی‌پروری ساحلی در اراضی لم یزرع و مستعد ریزگرد	وزارت جهاد کشاورزی (سازمان شیلات کشور و ادارات تابعه)	وزارت نیرو، سازمان حفاظت محیط زیست، معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری
۳۲	توسعه بیمه محصولات کشاورزی با روشهایی از قبیل: بهره‌گیری از فناوریهای نوین، بیمه‌های گروهی و منطقه‌ای و ایجاد ساختار بیمه اتکایی	وزارت جهاد کشاورزی (صندوق بیمه کشاورزی)	بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران

جدول ۱- اقدامات دستگاه‌های مسؤول جهت کاهش اثرات خشکسالی (ادامه)

ردیف	اقدامات	دستگاه مسؤول	دستگاه همکار/پشتیبان
۳۳	پیشنهاد قیمت گذاری نرخ آب به منظور تأثیرگذاری بر مصرف با ملاحظات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی مبتنی بر حوضه های آبریز	وزارت نیرو	وزارت کشور، وزارت جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست
۳۴	تدوین ضوابط مدیریت ریسک و راهکارهای مقابله با خشکسالی		وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان هواشناسی کشور، سازمان حفاظت محیط زیست
۳۵	تدوین برنامه ارائه مشوق های اقتصادی برای مصرف بهینه آب		وزارت اقتصاد و دارایی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت کشور، وزارت جهادکشاورزی، سازمان برنامه و بودجه
۳۶	اعمال مدیریت مشارکتی در نظام بهره برداری منابع آب با همکاری ذینفعان		وزارت اقتصاد و دارایی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت کشور، وزارت جهادکشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست
۳۷	تدوین راهکار تخصیص اضطراری آب در زمان خشکسالی با اولویت آب شرب و باغات		وزارت کشور، وزارت جهادکشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت
۳۸	ارائه الگوی مصرف بهینه آب مبتنی بر شاخص بهره وری آب و اعمال جریمه مازاد بر الگوی مصارف مختلف		وزارت جهادکشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه
۳۹	نصب کنتورهای هوشمند و تحویل حجمی آب و جلوگیری از برداشتهای غیر مجاز از منابع سطحی و زیرزمینی مبتنی بر حسابداری و حسابرسی آب به تفکیک حوضه های آبریز		وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، سازمان حفاظت محیط زیست
۴۰	افزایش تامین منابع آب و حفظ منابع ذخیره آب نظیر نمک زدایی آب های شور و لب شور، بهینه سازی منحنی فرمان بهره برداری از مخازن با استفاده از پیش بینی های فصلی و کوتاه مدت و استفاده از حجم مرده سدها، تغذیه مصنوعی آبهای زیرزمینی		وزارت جهاد کشاورزی، سازمان حفاظت محیط زیست
۴۱	اقدامات کاهش هدر رفت آب مانند نوسازی و بهسازی تاسیسات تولید، انتقال و توزیع آب و روشهای جلوگیری تبخیر از مخازن سدها و شبکه های آبیاری		وزارت جهاد کشاورزی
۴۲	جمع آوری، تصفیه و بازچرخی و استفاده مجدد از پساب و آبهای نامتعارف (فاضلابها، زه آبهای کشاورزی، آبهای شور و لب شور) و باز تخصیص آب		وزارت صنعت، معدن و تجارت، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمان حفاظت محیط زیست
۴۳	اعمال اثرات تغییر اقلیم بر طرحهای موجود و جدید مدیریت منابع آب حوضه های آبریز کشور		سازمان هواشناسی کشور، وزارت جهادکشاورزی
۴۴	بازنگری در استراتژی های مدیریت منابع آب حوضه های آبریز کشور مبتنی بر تغییر اقلیم		وزارت راه و شهرسازی (معاونت شهرسازی و سازمان هواشناسی کشور)، وزارت جهادکشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان برنامه و بودجه
۴۵	بازنگری در ایجاد شبکه های آبیاری و زهکشی، اصلاح روش های انتقال آب و پوشش آنها بر مبنای تخصیص بهنگام آب		وزارت جهادکشاورزی
۴۶	اولویت بندی و اجرای برنامه های طرح تعادل بخشی منابع آب زیرزمینی و مدیریت آنها با مشارکت ذی نفعان و بهره برداران متناسب با شدت، مدت و گستره خشکسالی	وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان حفاظت محیط زیست، سازمان برنامه و بودجه، سازمان هواشناسی کشور	
۴۷	تکمیل و ارتقای سامانه های پایش برخط و همگام سازی شده کمی و کیفی داده های منابع و مصارف آب	سازمان هواشناسی کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	

جدول ۱- اقدامات دستگاه‌های مسؤول جهت کاهش اثرات خشکسالی (ادامه)

ردیف	اقدامات	دستگاه مسؤول	دستگاه همکار/پشتیبان
۴۸	جداسازی آب فضای سبز از آب شرب (سالانه ۲۵ درصد)	وزارت کشور (شهرداریها)	وزارت نیرو، سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان مدیریت بحران
۴۹	اصلاح الگوی طراحی و کاشت فضای سبز با جایگزینی فضای سبز مصنوعی و گونه های گیاهی کم آب بر با فضای سبز طبیعی		وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو
۵۰	الزام بخش صنعت به بروزرسانی فناوری و سیستم های بازچرخانی	وزارت صنعت، معدن و تجارت (ستاد و اداره‌های صمت استان‌ها)	-
۵۱	توسعه اشتغال و برنامه های جایگزین کشاورزی و باغداری مانند حمایت از توسعه صنایع کوچک و کم‌آبر در مناطق روستایی		وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کار و رفاه اجتماعی، سازمان حفاظت محیط زیست
۵۲	تسهیل در تأمین و واردات محصولات اساسی کشاورزی و دامی و پرآبر مورد نیاز کشور بر اساس درخواست دستگاه های ذیربط		وزارت جهاد کشاورزی
۵۳	تسهیل درافزایش تراز مثبت تجارت آب مجازی از طریق واردات محصولات پرآبر و صادرات محصولات کم آب		وزارت جهاد کشاورزی
۵۴	پیش بینی اعتبار لازم برای تهیه و اجرای طرحها و پروژه‌های مناسب برای کاهش اثرات خشکسالی پس از تکمیل مطالعات و اخذ مجوز ماده ۲۳ قانون الحاق ۲	سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمانهای مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها	سازمان مدیریت بحران
۵۵	پیش بینی اعتبار لازم برای تضمین خرید آب شرب سالم و بهداشتی از بخش خصوصی برای بهره‌گیری از آب‌های غیرمتعارف در قوانین بودجه سنواتی		-
۵۶	رعایت آمایش سرزمین در پهنه های خشکسالی (با هدف کاهش خطر سرمایه گذاری)		-
۵۷	تدوین شیوه نامه اجرایی برای اعمال تخفیف و یا تقسیط مالیاتی در بخش های متاثر و متناسب با شدت خشکسالی	وزارت اقتصاد و دارایی	
۵۸	تدوین شیوه نامه اجرایی برای اعمال امهال تسهیلات بانکی در بخش های متاثر و متناسب با شدت خشکسالی	وزارت اقتصاد و دارایی	بانک مرکزی و بانک های عامل
۵۹	بررسی و آینده پژوهی پیرامون اثرات تغییر اقلیم و خشکسالی بر محیط زیست و تنوع زیستی جهت کاهش آسیب های محیط زیستی	سازمان حفاظت محیط زیست (و ادارات تابعه)	وزارت نیرو، سازمان هواشناسی کشور، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت کشور، معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری، وزارت صمت
۶۰	پایش مستمر و اجرای برنامه های حفاظتی، کاهش اثرات و سازگاری با خشکسالی در مناطق تحت مدیریت، تالاب ها و مسیرهای مهاجرتی حیات وحش		سازمان برنامه و بودجه کشور، سازمان هواشناسی کشور، معاون علمی و فناوری ریاست جمهوری
۶۱	اجرای برنامه خاص مدیریت تغذیه، آبرسانی، حفاظت اراضی، بهداشت حیات وحش، جبران خسارات ناشی از تعارضات و آسیب های حیات وحش و تنوع زیستی		وزارت نیرو، جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه کشور، وزارت کشور

۷) بازنگری و کنترل دستورالعمل

بازنگری این دستورالعمل می تواند حداقل هر سه سال یکبار در دستور کار کارگروه ملی قرار گیرد. همچنین در صورت نیاز، با تصویب حداقل نیمی از اعضای کارگروه، بازنگری در بازه زمانی کمتر هم امکان پذیر خواهد بود.

پیوست ۱: رویکرد کلی تدوین دستورالعمل

